

Gaan onze kinderen in de toekomst nog naar school?

Marian Schelvis

Leren doen we overal en ons leven lang. Internet heeft ervoor gezorgd dat we niet alleen eenvoudig toegang hebben tot kennis maar ook met mensen over de hele wereld kunnen communiceren. Ondanks alle vernieuwingen lijken scholen nog steeds veel op de scholen van vroeger. Het invoeren van bijvoorbeeld laptops of tablets op school lijkt heel innovatief, maar is in veel gevallen hetzelfde doen met nieuwe middelen. De meeste leerlingen in het onderwijs zitten nog steeds in lokalen, werken in het algemeen hetzelfde programma af volgens vastgestelde curricula, ze volgen nog steeds de vakken die hun ouders volgden, hebben voor ieder vak een aparte docent en werken met methodes, nu ook vaak digitaal beschikbaar. De laatste jaren volgen (ict) ontwikkelingen elkaar snel op en is de markt van leermiddelen sterk in beweging. Termen als gepersonaliseerd leren vallen vaak. Er wordt ook geleerd buiten de context van het onderwijs. Vooruitkijken op de lange termijn is de uitdaging waar scholen voor staan.

Wat leermiddelen betreft zijn er enkele belangrijke ontwikkelingen:

- **'digital first' wordt uitgangspunt.** In plaats van uit te gaan van een traditioneel leerboek werken leerlingen vanuit een platform met digitaal leermateriaal op basis van leerdoelen. Dat is het uitgangspunt voor gepersonaliseerd en flexibel leren, voor maatwerk, met digitaal materiaal en met boeken. Of zullen de boeken definitief verdwijnen uit het onderwijs?
- **Er is meer kwalitatief goede open content beschikbaar.** Er is een grote hoeveelheid open leermateriaal beschikbaar, waarmee het tevens gemakkelijker is om vakoverstijgend te kunnen werken. Dat varieert van gemeenschappelijke initiatieven vanuit het onderwijs zoals Stichting VO-content (www.vo-content.nl) die bewerkbare open digitale leerlijnen ontwikkelt, tot persoonlijke initiatieven van docenten die hun lessen opnemen en op YouTube zetten. (<http://verhalen.beeldengeluid.nl/youtubeleraar>). Wie is dan eigenaar van het leermateriaal en willen we alles met elkaar delen?
- **De docent, of liever het team, is 'curriculumbewust' en regisseur van de eigen lessen.** De docent krijgt expliciet een rol als begeleider en/of expert die een leerlijn arrangeert: de docent krijgt zijn vak terug! Daarnaast wordt van een leerling verwacht dat deze, onder begeleiding van de docent, ook verantwoordelijkheid neemt voor het eigen leerproces. Willen docenten deze nieuwe rol op zich nemen en kunnen leerlingen die verantwoordelijkheid wel aan?

Kortom: iedere ontwikkeling roept nieuwe vragen op. De vragen zijn urgenter dan velen denken. Het aanbod is groot en divers en scholen zijn op zoek naar een effectieve invulling van onderwijs wat bij deze tijd past. We ondersteunen scholen bij deze zoektocht en helpen om de juiste keuzes te maken: in visieontwikkeling, in leermiddelenbeleid en in professionalisering.

De digitale mogelijkheden in het kielzog van de onderwijsvernieuwing gaan er mogelijk wel voor zorgen dat het concept school de komende decennia wezenlijk gaat veranderen, en dat onze (klein)kinderen nog wel zullen leren, maar waarschijnlijk niet meer naar een school zullen gaan, in de beperkte betekenis die we daar nu aan geven.

Om over na te denken: het woord 'school' betekent in het Grieks 'vrije tijd'. . . Onderwijs was namelijk oorspronkelijk iets waarvoor men vrije tijd moest hebben. Misschien hebben onze kinderen straks vooral veel 'vrije tijd' nodig om te kunnen leren.

Marian Schelvis adviseert en begeleidt scholen bij de inzet van ICT in het onderwijs.